

Nr 402.

Av herr **Herou m. fl.**, om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 82, angående åtgärder för den inhemska sockerbetsodlingens uppehållande.

I kungl. proposition nr 82 föreslås höjande av sockertullen från 10 till 13 öre pr kg. I motiveringen härför anför vederbörande departementschef:

»Förhållandena å den internationella sockermarknaden hava medfört, att den svenska sockerbetsodlingen för närvarande befinner sig i ett svårt läge. Priset å socker har nedgått, så att man får gå årtionden tillbaka i tiden för att finna ett motstycke härtill.» — — —

»Sockerbetsodlingen befinner sig i ett bekymmersamt läge» — — —

»Erfarenheterna från 1929 års delvis nedsatta betodling och råsockerfabrikation ådagalägger, såsom framgår av utredningen i denna del, icke endast att ett stort antal av hithörande arbetare det året gått miste om arbetstillfällen å betfälten och i råsockerfabriker utan även att lönenivån för de med skötseln och upptagningen av betorna sysselsatta arbetarna sänkts.»

Den utredning, som ligger till grund för kravet om förhöjd sockertull, sysslar med frågorna ur synpunkten: hur göra betodlingen konkurrenskraftig med hänsyn till den internationella sockermarknaden.

Av stort intresse hade varit att också upptagits frågan: hur verkar nu utgående tullskydd för landets jordbrukare i dess helhet, hur betungande är nuvarande sockertullen för arbetarna och bönderna, d. v. s. huvudmassan av mindre bärkraftiga konsumenter? Hur mycket av »arbetsförtjänsterna» betalas redan nu av konsumenterna genom den fördyring av sockret, som sker genom sockertullen?

När regeringen vid fjolårets riksdag begärde 3 öres förhöjning av sockertullen, sökte den bryta motståndet mot en sådan politik genom att framhålla åtgärdens provisoriska karaktär. Man skulle ge en tillfällig uppmuntran åt sockerbetsodlingen, i avvaktan på ett bättre bedömande av frågan om den svenska betodlingens möjligheter att uthärda konkurrensen från de rorsockerproducerande länderna.

Ja, man gjorde även förespeglingar om att ett annat år behov av 3 öresförhöjningen kunde utebli. Departementschefen anförde då: »Den föreslagna åtgärden är av tillfällig karaktär, i det att förslaget förutsätter att, därest icke statsmakterna på grund av fortsatt behov av liknande åtgärd även för nästa år annorlunda besluta, den hittills gällande tullsatsen å socker ånyo skall bliva gällande från och med den 1 febr. 1930.»

Åtgärdernas tillfälliga karaktär betonades jämväl även av utskottet, som förordade subvention, och av vissa reservanter, som understödde regeringens förslag. Subventionslinjens förespråkare (socialdemokrater och frisinnade) betonade den »tillfälliga karaktären» med hänsyn till begärd utredning angående sockerproduktionens allmänna läge och förutsättningar.

Denna utredning har gett material, som ligger till grund för regeringens förnyade förslag om »tillfällig» tre öres förhöjning av sockertullen. Detta material ger ingen anledning antaga, att betodlingen i Sverige skulle ha möjligheter att uthärda konkurrens med andra länder, som ha gynnsammare möjligheter för produktion av socker. Sockersakkunniga måste framhålla: »Trycket utifrån — — — vore dock fortfarande mycket kännbart och hade under senaste året högst väsentligt skärpts.»

Av bilagorna till kungl. prop. kan härom anföras:

1) (Dr O. Arrhenius) »Man har sålunda all anledning att vänta, att Java fortsätter att konkurrera och kommer att öka sin konkurrenskraft.

Brittiska Indien torde ej vara att räkna med som exportland. Sannolikt kommer konsumtionen inom landet att stiga.

Hawaii har f. n. så höga produktionskostnader, att som driften nu är lagd man ej kan vänta någon svårare konkurrens från det hållet.

Cuba däremot har sin stora styrka i sin primitivitet. En förbättrad organisation, en driftsförbättring kan där åstadkomma, att räntabiliteten hos industrien högst betydligt förbättras. Det finnes intet skäl för att ej antaga, att Cuba skulle kunna öka sina skördar till samma höjd som Hawaii har på obeväntade fält.

Med hänsyn till rörsockerindustriens nuvarande läge kan man sålunda säga, att man under de närmaste åren snarast har att vänta en produktionsökning och stabila eller något fallande priser på produkten.»

2) (Enl. dr E. Sylwan) »Såsom förestående redogörelse för förhållandena å sockermarknaden torde giva vid handen, är prisbildningen å denna marknad alltjämt utsatt för säregna och abnorma inflytelser. Genom fortsatt överproduktion ligger sockerprisets allmänna nivå fortfarande så lågt, att framställningskostnaderna för den övervägande delen av de sockerkvantiteter, som tillföras den fria världsmarknaden, icke bliva täckta. Genom tillkomsten av en central försäljningsorganisation för kubanskt exportsocker ävensom genom den av denna organisation bedrivna försäljningspolitiken har råsockerpriset i intet av världens viktigaste underskottsområden blivit så starkt nedpressat som i Europa. Genom den tjeckiska pris- och subventionspolitiken har vitsockerpriset på den fria europeiska marknaden i förhållande till råsockerpriset tryckts ned i sådant läge, att marginalen mellan nämnda pris ej längre täcker raffinadkostnaden. Samtliga dessa inflytelser ha direkt eller indirekt påverkat Hamburgnoteringen för vitsocker, vilken är normerande för prisbildningen å den svenska sockermarknaden.»

Man har icke anledning antaga, att »sockerkrisen är av övergående natur»,

att »tullskyddet kan bli tillfälligt», utan att dylika antydningar eller löften nu som i följd äro svepskäl, och att således vad som föreslås kommer att bli inledningen till en varaktig åtgärd.

Sockersakkunniga påvisa själva, att »osedvanligt lågt världsmarknadspris å socker har medfört, att det svenska sockerpriset och till följd härav jämväl det svenska betpriset blivit synnerligen låga». Sedan början av 1927 har priset å 1 kg krossad melis nedgått från 38—40 öre till 30—34 öre vid början av 1928 samt till 25 öre den 9 januari 1929, samt i februari 1930 till 22 öre!

Alltså: hur förklara att en tull av 10 öre vore nödvändig 1927 med ett pris av 40 öre, men att 13 öre skulle räcka till 1930 vid ett pris av 22 öre pr kg? Tydligt är att tullvännerna i varje situation söka grabba åt sig så mycket understöd som de genom allehanda konst och politiskt spel kunna åstadkomma. När man gör aktionen om förhöjd sockertull till en fråga om »hjälp åt det betryckta jordbruket», så är detta politiskt falskspel i högsta grad. Huvudparten av landets jordbrukare kan aldrig gagnas, utan utsuges, av sockertullen.

»Skydd» få högst 21 000 betodlare, varav ensamt i Skåne 15 000, fördyring av sina omkostnader få cirka 400 000 jordbrukare. Som skyddsåtgärd för jordbruket karakteriseras saken av att endast åtta tiondels procent (0,8 %) av åkerarealen i landet normalt upptages av betodling.

Under gnäll om nödvändigheten av att uppehålla sockernäringen har svenska staten sedan 1907 genom sockertullen, och därmed genom fördyring över världsmarknadspriset å socker, plockat ur befolkningens portmonnär ungefär fyra hundra (400) miljoner kronor! Härav har $\frac{1}{4}$ gått till statskassan. På denna tid har »sockernäringen» inklusive betodlingen mottagit cirka 300 miljoner kronor i »skydd» och dessa summor ha avpressats arbetarna och bönderna. Man har skyddat jordbrukarna på landets bästa brukningsdelar och flått och skinnat, rövat från dem, som i första hand — om någon — bort ha understöd: brukarna på de karga tegarna i de fattiga landsändarna.

Om jordbruket är i betryckt läge i betodlingsdistrikten, så måste förhållandena vara ännu svårare för jordbruket i andra orter i Sverige. Utan att ställa oss avvisande till lämpliga anslag för jordbruket, måste vi uppträda som motståndare till det system, som hittills tillämpats, d. v. s. att man understödjer de jordbruk, som bäst borde klara sig utan detta understöd. Allra helst som för detta måste bidra de, som ha ännu sämre förhållanden.

Rapporterna från vissa mellansvenska och än mer norrländska socknar tala om i allra högsta grad nödlidande jordbrukare. Torparna och småbrukarna, arrendatorerna i flertalet norrländska orter tryckas oerhört svårt av fattigdom och äro fruktansvärt skuldsatta. För räntors och skatters betalning äro de beroende av den inkomst, som kan erhållas vid skogs- och flottningsarbeten. På grund av förminskade arbetstillfällen uteblir ofta den be-

hövliga inkomsten. Det finnes otaliga exempel på huru dessa proletära jordbruksgrupper få sälja häst, kor eller inventarier för att klara skatterna. Dessa jordbrukare kunna ofta icke avvinna jorden mera i bruttointkomst pr hektar än den summa, som genom tullunderstöd getts åt betodlarna. Kan det då vara rimligt att riksdagen ytterligare skall fördyra levnadskostnaderna för dessa fattiga jordbrukare för att gynna jordägarna i betodlingsdistrikten utöver vad som redan skett? De jordbrukare, som icke ha tullskyddade varor att sälja, få avyttra sina produkter till världsmarknadspri- ser. De kunna därför rimligtvis begära att få köpa sina nödvändighetsvaror utan den fördyring, som sker bakom tullmurarna.

Även ur synpunkten om betodlingens ytterligare uppmuntran för beredande av arbetsförtjänster är regeringens förslag lika hopplöst oriktigt. Även om man förstått att mobilisera vissa arbetare i betodlingsdistrikten till rörande vittnesbörd för begärda hjälpaktion, så är dock den åtgärd, som föreslås, stridande mot arbetarnas och arbetande bönders verkliga intressen. Det är förklarligt att befolkningsgrupper, som på grund av kapitalismens utveckling stå inför hotande arbetslöshet, kunna ge omdömen sådana som de, som refererats i bil. till kungl. prop. T. ex. dessa: »Betor är enda arbetsinkomsten för äldre och barn innan konfirmationsåldern» — — — »vi ha varit tvungna att ha betor till hjälp, så att vi kunnat reda oss själva och sluppit ligga kommunen till last» — — — »Skall sockerbetsodlingen läggas ned och den enda brödbiten tagas från lantarbetaren, så återstår intet annat än att fara landsvägen och tigga.»

Men för det första: detta är föga smickrande omdömen om den allmänna arbetslöshetspolitik, som föres här i landet.

För det andra: påvisades vid fjolårets debatt om ytterligare stöd åt sockerproduktionen, att arbetsinkomsten vid betodlingen och arbetslönerna vid råsockerfabrikerna uppgick till 16 miljoner kronor och att nuvarande sockertull betyder en brandskattning pr år av 20 miljoner kronor, varav 15—16 miljoner kronor kommer sockerproduktionen till godo! Att alltså den summa, som utpressas genom tullskyddet, motsvarar hela arbetsförtjänsten samt den icke dåliga vinst, som sockerfabrikerna ger åt sina innehavare. Tre öres ytterligare förhöjning är liktydigt med att man skulle utpressa ytterligare 6 miljoner kronor utöver redan betalda arbetslöner och sockerkapitalisternas vinst!

För det tredje är det uppenbart, att även om sockerbetsodlingen nedlägges, så komme icke landets bästa jord att ligga obrukad eller råsockerfabrikationen att upphöra. När betodlingen 1926 inskränktes att omfatta endast 4 117 hektar, d. v. s. 9—10:de delen av normal odling, så blev därav icke de fruktansvärda konsekvenser ifråga om arbetslöshet, som eljest i tullpropagandan brukar utmålas.

Regeringens egen undersökning visar att det här är fråga om en sak

varom — på grund av den ekonomiska utvecklingen — kan sägas »låt falla vad icke kan stå».

Krisen i sockernäringen är en kapitalistisk produktionskris. Dess grundorsak relativ överproduktion! Botemedel? Ökad konsumtion! Det botemedlet kan kapitalismen ej ge, enär i dess utvecklingslinje ligger sänkt levnadsstandard för massorna runt hela kapitalismens värld. Arbetarna och bönderna ha ingen anledning att låta lura sig till ytterligare upplappning av en produktion, vilken enligt tullivrarnas egna utsagor och undersökningens material, trots nuvarande rikliga understöd, påstås vara så dödsmärkt som den svenska sockerproduktionen!

Vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 82.

Stockholm den 22 februari 1930.

Viktor Herou.

Aug. Spångberg.

Osc. Öhman.

Verner Karlsson.

K. Kilbom.

N. Flyg.

Edoff Andersson.

J. P. Dahlén.
